

La Comédiathèque

De voorstelling
gaat door

Jean-Pierre Martinez

comediatheque.net

De voorstelling gaat door

Jean-Pierre Martinez

Nederlandse vertaling en bewerking door de auteur

Een toneelgezelschap staat op het punt op te gaan in een voorstelling over de laatste uren van Molières leven. Niets is klaar en de problemen stapelen zich op, tot zelfs de recette wordt gestolen... Moet de voorstelling worden afgelast en dit bijna failliete theater ten onder gaan, of moet er koste wat kost gespeeld worden?

Personages

De directeur

De directrice

De acteur

De actrice

De toeschouwer

De toeschouwster

De inspecteur

De inspectrice

Behalve de acteur en de actrice kunnen alle rollen zowel door mannen als door vrouwen worden gespeeld.

Mogelijke bezettingen: 1M/7V, 2M/6V, 3M/5V, 4M/4V, 5M/3V, 6M/2V, 7M/1V

© La Comédiathèque

Opvoeringsrechten

Voor iedere openbare opvoering van dit toneelstuk, zowel door een amateurgezelschap als door een professioneel gezelschap, is voorafgaande toestemming vereist.

Jean-Pierre Martinez is een Franse auteur en lid van de Franse SACD (*Société des Auteurs et Compositeurs Dramatiques*).

Nederland

In Nederland worden zijn opvoeringsrechten rechtstreeks door de SACD beheerd. Amateurgezelschappen en professionele gezelschappen dienen voor toestemming en informatie over de opvoeringsrechten contact op te nemen met de internationale afdeling van de SACD:

international@sacd.fr

België / Vlaanderen

In België worden zijn opvoeringsrechten beheerd door SACD België.

Amateurgezelschappen kunnen hun aanvraag voor opvoeringsrechten rechtstreeks online indienen via de website van SACD België:

www.sacd.be/nl

Professionele gezelschappen dienen rechtstreeks contact op te nemen met SACD België:

theatre@sacd.be

Bij problemen met een online aanvraag kunnen amateurgezelschappen eveneens via dit e-mailadres contact opnemen met SACD België.

Voor alle andere vragen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de auteur via dit contactformulier :

[CONTACTFORMULIER](#)

Het toneel is leeg, op de fauteuil van Molière na, het enige decorstuk van de voorstelling. Een toeschouwer en een toeschouwster, die in werkelijkheid acteurs zijn, zoeken ergens in de zaal hun plaats. Terwijl het publiek binnenkomt, is de directrice, die ook de regie doet, al op het toneel. In een werkoverall is ze samen met Pablo, de lichttechnicus in de techniekcabine, bezig de belichting af te stellen. Hij zal niet te zien zijn en nauwelijks iets zeggen. De directrice staat achter op het toneel op een trapje, met haar rug naar de zaal en haar blik op het plafond, en merkt de eerste bezoekers die binnenkomen niet op. Ook zij letten nauwelijks op haar of denken dat ze een technicus is die de laatste instellingen controleert.

Directrice (roept naar de techniekcabine) – Pablo? Hé, Pablo! Daar is een lamp kapot. Dat had je toch even kunnen controleren... Ik kan hier niet alles alleen doen. Laat maar, we redden het zonder; we hebben geen tijd meer om hem te vervangen. Volgens mij hebben we trouwens geen reservelampen meer. Ja, crisis hè... Er zat geen cent meer in de kas om nieuwe te kopen. Let maar op, straks spelen we bij kaarslicht, net als in de tijd van Molière. *(Ze ziet eindelijk het publiek.)* Nee toch, zijn ze nu al binnen...? Wie heeft ze binnengelaten? Het is toch nog geen tijd? Nou goed... Nu u er toch bent, gaan we u niet weer naar buiten sturen. Maar wij moeten hier nog wel even afmaken. Dames en heren, als u ons nog een ogenblik wilt excuseren...

Ze inspecteert de spots verder en verplaatst haar trapje voor een andere instelling. Even werkt ze zwijgend door. Wanneer het publiek zit, komt ze van het trapje af, bekijkt het toneel en schuift de fauteuil iets op zodat die midden op het podium staat.

Directrice – Zet eens wat licht op Molières fauteuil. *(De technicus belicht de fauteuil en ze gaat erin zitten.)* Zo lijkt het wel goed, toch? *(Ze staat op en loopt naar voren.)* Doe het zaallicht eens uit, dan zien we hoe het eruitziet... *(De zaal wordt donker.)* Ja... *(Ze twijfelt nog.)* Kun je vooraan op toneel links wat meer licht geven? Daar doet de geest van Molière aan het eind zijn monoloog. Je weet wel... vlak voordat hij een emmer water over de mensen op de eerste rij gooit... *(Tegen het waarschijnlijk ongeruste publiek op de eerste rij.)* Geen zorgen, we zijn in het theater. Het wordt geen water waar je nat van wordt. We vervangen het door... Geen idee eigenlijk. *(Tegen Pablo.)* Pablo, waardoor kun je water vervangen zodat het niet nat maakt? Heb jij een idee? *(Geen antwoord.)* Water maakt tenminste geen vlekken. *(Naar de techniekcabine.)* Pablo, slaap je of zo? Komt die top spot vooraan nog? *(Tegen het publiek.)* Geen zorgen, met 'top spot' bedoelen we natuurlijk geen douche. Zo noemen we in het theater een lichtbundel die recht van boven op een acteur valt. Helaas is dat vaak de enige douche die acteurs krijgen... Ja, het is een vak, wat dacht u? Wij hebben ook ons jargon. *(De technicus zet het licht aan dat recht van boven op de directrice valt.)* Wacht, volgens mij staat hij wat scheef, niet? Uit. Ik probeer hem wel even goed te zetten. Echt waar, je moet hier alles zelf doen... Ik ben al directrice én regisseur. Straks moet ik ook nog elektricien en lichttechnicus zijn...

De technicus doet de spot uit terwijl de directrice het trapje vooraan neerzet en erop klimt. De directeur van het theater komt op. Men mag aannemen dat hij zowel haar zakenpartner als haar levenspartner is. Hij is wat ouderwets elegant gekleed. In zijn hand draagt hij een afsluitbare metalen geldkist met de opbrengst van de kaartverkoop.

Directeur – Ah, daar ben je. Ik zocht je overal.

Directrice – Ja natuurlijk ben ik hier. Waar zou ik anders zijn? Ik ben aan het werk... De voorstelling begint zo en niets werkt. Zeg me niet dat we alweer moeten afgelasten?

Directeur – Nee, nee, gerust maar. De voorstelling gaat door. Voorlopig tenminste...

Directrice – Dat hoop ik. We hebben deze week al drie keer moeten afzeggen. Straks is het publiek het zat... Er komt sowieso al bijna niemand meer naar het theater.

Directeur – Tja... Wat wil je? Met al die gezondheidsregels die voortdurend veranderen. Tegenwoordig moet je bijna een medische keuring doorstaan voordat je naar een voorstelling mag.

Directrice – Wie had ooit gedacht dat er beveiligers voor een theater zouden staan, net als bij een nachtclub... Maar zeg eens, waarom zit het publiek nu al binnen?

Directeur – Ja, viel mij ook op. Ze komen steeds vroeger, hè? Terwijl iedereen weet dat een voorstelling nooit stipt begint.

Directrice – Jullie hadden ze nog even buiten moeten houden. Wij zijn nog helemaal niet klaar.

Directeur – Met al die afgelastingen van de laatste tijd dacht ik: laat ze maar meteen binnen. Als we op het laatste moment weer moeten afzeggen, hebben ze in elk geval al betaald.

Directrice – En we verzinnen altijd wel een goede reden om niet terug te hoeven betalen.

Directeur – Goed... Maak rustig je laatste instellingen af en doe alsof ze er niet zijn.

Directrice – Precies. *(Tegen het publiek.)* En u doet maar alsof wij er niet zijn.

Directeur *(tegen het publiek)* – Geen zorgen, we zeggen wel wanneer het écht begonnen is.

Directrice – En als het afgelopen is... die emmer water maakt meteen iedereen wakker die tijdens de voorstelling in slaap is gevallen.

Directeur – Welke emmer water?

Directrice – Leg ik later wel uit. Het is een beetje... avant-garde.

Directeur – Ik dacht dat het over Molière ging.

Directrice – Molière was in zijn tijd óók avant-garde!

Directeur – Er zit in elk geval aardig wat publiek.

Directrice – Ja... Dat wordt eindelijk eens een mooie recette.

Directeur (*wijst op de kist*) – Die zit hier. (*Tegen het publiek.*) Dank u allemaal voor uw gulle bijdrage.

Directrice – Hoeveel?

Directeur – Nog niet geteld, maar de kist zit vol.

Directrice – Dan kunnen we eindelijk eens de acteurs betalen.

Directeur – Ja, als er tenminste nog wat overblijft nadat iedereen betaald is.

Directrice – Iedereen?

Directeur – De beveiligers, de kassamedewerker, de technici, Pablo...

Directrice – Krijgt Pablo betaald?

Directeur – Hij is technicus, geen kunstenaar. Die doet dit niet voor zijn plezier.

Directrice – Dan wil ik ook wel betaald worden. Als technicus dan. Ik ben regisseur, weet je nog? Het is niet de bedoeling dat ik op trapjes sta te klimmen.

Directeur – Maak je geen zorgen. Ik voel dat het tij gaat keren. Het publiek komt wel weer terug naar het theater.

Directrice – Dat mag ook wel. We staan op het randje van faillissement. We kunnen niet eens meer lampen voor de spots kopen.

Directeur – Met wat er in de kist zit lukt dat wel. Misschien kunnen we zelfs de acteurs betalen.

Directrice – Maak je dan tenminste nuttig. Geef me die schroevendraaier op de fauteuil eens.

Directeur – Natuurlijk. Als ik ergens mee kan helpen... (*Hij zet de geldkist op de fauteuil, pakt de schroevendraaier en geeft hem aan haar.*) Maar zijn al die spots echt nodig? Weet je wat dat aan stroom kost?

Directrice – We kunnen ook in het donker spelen. Goedkoper én nog avant-gardistischer.

Directeur – Goed, als het echt niet anders kan...

Directrice – We hebben het decor al tot het absolute minimum teruggebracht om geld te besparen. Het zou zich afspelen in Versailles; nu wordt het Molières kleedkamer. Alleen die fauteuil is overgebleven!

Directeur – Als de acteurs goed zijn, vergeet je het decor toch?

Directrice – Over de acteurs gesproken. Oorspronkelijk was dit stuk voor zeventien spelers geschreven en wij moeten het met z'n drieën doen. Zelfs ik moet drie of vier rollen spelen, terwijl ik niet eens actrice ben.

Directeur – Als we dit op Oerol willen spelen, kunnen we toch niet met zeventien man naar Terschelling? Dan hebben we een touringcar nodig. We moeten ook een beetje realistisch blijven.

Directrice – Je hebt gelijk. Als ik de tekst nog wat verder bewerk, kan ik er misschien een solovoorstelling van maken.

Directeur – Hoe heet dat stuk eigenlijk? Ik heb het nog steeds niet helemaal begrepen.

Directrice – De voorstelling is afgelast.

Directeur – De voorstelling is afgelast? Weet je dat zeker? Waarom dan?

Directrice – 'De voorstelling is afgelast' is de titel.

Directeur – O. Wat een idiote titel.

Directrice – Hij kan voor verwarring zorgen, ja. Maar hij past wel bij deze tijd, toch?

Directeur – Het publiek is toch gekomen. Dat is het belangrijkste.

Directrice – Ja... Je moet wel héél gemotiveerd zijn.

Directeur – Ze kijken een beetje ongerust, vind je niet?

Directrice – Misschien hebben ze daar ook alle reden toe.

Directeur – Als je vrijwillig naar een stuk gaat dat 'De voorstelling is afgelast' heet, kun je moeilijk je geld terugvragen als het inderdaad wordt afgelast.

Directrice – Precies.

Directeur – En waar gaat dit meesterwerk dan eigenlijk over?

Directrice – Over de laatste uren van Molière, vlak voor zijn dood. Het gezelschap staat klaar om op te gaan, maar Molière wordt onwel. Hij twijfelt: moet hij toch spelen of moeten ze de voorstelling afgelasten?

Directeur – En?

Directrice – Ze staan op de rand van faillissement, net als wij. Ze móéten spelen. Anders moeten ze het publiek terugbetalen.

Directeur – Een stuk over het theater dus.

Directrice – Precies. Over de glorie én de ellende van het artiestenbestaan.

Directeur – Goed, genoeg gepraat. We moeten zo beginnen.

Directrice – Zeker. Een stuk dat 'De voorstelling is afgelast' heet kun je natuurlijk niet afgelasten.

Directeur – Wat zouden we tegen het publiek moeten zeggen?

Directrice – Niemand zou ons geloven. Ze zouden denken dat het bij de voorstelling hoort.

Directeur – Nou dan... toi-toi-toi.

Directrice – Ja hoor. Jij ook de tering.

Directeur – Hou je vast aan die schroevendraaier, dan haal ik het trapje weg.

Directrice – Heel grappig.

Directeur – Ja, ik had ook cabaretier moeten worden.

De directeur gaat af en vergeet de geldkist op de fauteuil. De directrice klimt van het trapje.

Directrice – Pablo? Zet dat toplicht nog eens aan. *(De technicus doet het.)* Ja, zo kan het wel. Het is hier tenslotte geen Internationaal Theater Amsterdam.

De acteur en de actrice komen op in trainingspakken. De acteur heeft de tekst van het stuk 'De voorstelling is afgelast' in zijn hand.

Acteur – Waar is de baas? We zoeken hem.

Directrice – Net weg. Maar wat doen jullie nog in die kleren? Het speelt in de zeventiende eeuw. Jullie zijn Jean-Baptiste Poquelin en Armande Béjart. Waarom hebben jullie je kostuum nog niet aan?

Actrice – We komen melden dat we gaan staken.

Directrice – Staken? Maak geen grapjes. Acteurs staken toch niet!

Acteur – We hebben al een maand geen salaris gezien. Als dit een grap is, lachen wij niet meer.

Directrice – Wat wil je? Alle voorstellingen zijn afgelast. Geen voorstelling is geen recette, en geen recette is geen salaris.

Actrice – Straks is het nog onze schuld ook.

Acteur – Weet je wat de directeur het lef had te zeggen?

Directrice – Wat?

Acteur – Met een beroep als het onze mochten we tegenwoordig al blij zijn dát we kunnen werken.

Directrice – Ja, ik weet het. Voor hem is theater net als liefde: als je het voor je plezier doet, hoef je er niet voor betaald te worden.

Actrice – Nou, wij willen deze keer vooraf betaald worden. Net als prostituees. Anders gaan we niet op.

Directrice – Geen zorgen. Vandaag hebben we een mooie recette. Kijk maar, de zaal zit vol.

De acteur en de actrice merken nu pas het publiek op.

Acteur – Hè? Zit het publiek er al?

Actrice – En als wij besluiten niet te spelen?

Directrice – Nu ze eenmaal binnen zijn...

Acteur – Jullie hebben ze expres vroeg binnengelaten om ons onder druk te zetten, zeker?

Directrice – Jullie worden betaald, zeg ik toch.

Actrice – Gratis spelen? Dacht het niet.

Acteur – Denken jullie soms dat we amateurs zijn?

Actrice – Als het nou nog een meesterwerk was. Een hit waarmee we onze carrière nieuw leven inblazen. Maar dit...

Acteur – Van wie is dat stuk eigenlijk?

Directrice – Shit, nu je het zegt. Ik ben vergeten de naam van de schrijver op de poster te zetten. Hopelijk merkt hij het niet. Schrijvers zijn zó lichtgeraakt...

Actrice – Als je hem voor de première hebt uitgenodigd, zal hij het geweldig vinden dat zijn naam niet eens op de poster staat. Zeker als hij ook niet betaald krijgt.

Directrice – En nog eens shit... Ik ben ook vergeten hem uit te nodigen. Ach, ik heb zijn stuk inmiddels zo vaak herschreven dat je je kunt afvragen of het nog wel van hem is.

De acteur werpt een blik op het script in zijn hand.

Acteur – 'De voorstelling is afgelast'... Met al die versies die je ons hebt gestuurd weet niemand meer welke nou de definitieve is.

Actrice – Alles staat vol doorhalingen. Het is nauwelijks te lezen.

Directrice – Zeg me alsjeblieft dat jullie je tekst kennen.

Acteur – Ja, ja. Maak je niet druk.

Actrice – We kennen het verhaal in elk geval. Ongeveer.

Directrice – Het verhaal?

Acteur – Je zei toch dat we mochten improviseren?

Directrice – Heb ik dat gezegd?

Actrice – Volgens mij viel zelfs het woord 'Dogma'.

Directrice – Toen ik zei dat jullie een béétje mochten improviseren, bedoelde ik naast de tekst. Niet in plaats ervan. Dogma, hoe kom je erbij... Dit is toneel. We kunnen hier geen tien takes doen zoals bij een film.

Actrice – Maak je niet druk, we redden ons wel. We zijn professionals, toch?

Acteur – Ja, professionals. Daarom willen we dus ook graag betaald worden.

Directrice – Vooruit, ga je nu alsjeblieft omkleden. Als we nog langer zo vroeg zijn, beginnen we straks te laat.

Actrice – Waarom spelen we niet gewoon zo?

Directrice – Zo?

Acteur – Gewoon casual. Dat is moderner.

Directrice – Jullie hebben zeker ook je kostuums niet.

Actrice – Jawel! Tenminste... we vinden ze wel.

Acteur – Vast.

Actrice (*tegen de directrice*) – Zou jij ze niet bij de stomerij ophalen?

Directrice – De stomerij? Denken jullie soms dat dit een gesubsidieerd theater is? Jullie kostuums liggen in de kleedkamers. Denk ik. En nu weg, voor ik iets doe waar ik spijt van krijg.

De twee acteurs gaan af.

Directrice – Echt, ik had beter animatiefilms kunnen maken. Dan hoeft je tenminste niet met de stemmingen van acteurs om te gaan. (*Ze roept nog één keer naar de techniekcabine.*) Pablo, kun je twee minuten backstage komen? Ik moet iets met je bespreken over het geluid.

Technicus – Is er dan geluid?

Directrice (*onduidelijk of ze een grap maakt*) – Nee, precies. Jij moet alle geluidseffecten live vanuit de cabine doen. Leg ik wel uit.

Ze klapt het trapje in en neemt het mee naar buiten. Stilte.

Stem uit de luidspreker – In afwachting van de voorstelling 'De voorstelling is afgelast' volgt eerst een reclameblok.

De volgende reclames klinken ouderwets en overdreven, in de stijl van advertenties uit de jaren vijftig.

Stem – Houdt u van paarden, maar weet u niet waar u terechtkunt met die passie? Ga naar een specialist. Paardenslagerij De Ruijter, al meer dan een eeuw van vader op zoon. De Ruijter: voor vlees van topklasse, recht uit het zadel. Geen tijd om boodschappen te doen of blijft u liever anoniem? Wij bezorgen ook aan huis. Discreet en... in galop. Komt u niet naar De Ruijter, dan rijdt De Ruijter naar u!

Overgangsmuziek.

Stem – Een druppelende kraan, lekkage onder de gootsteen, een verstopte afvoer... of gewoon zin in nieuwe ontmoetingen? Bel dan Loodgieters & Co. Onze vakmensen luisteren naar al uw behoeften en al uw wensen. Loodgieters & Co: de beste leiding voor al uw sanitaire problemen, met professionals die u begrijpen én tevredenstellen. Loodgieters & Co, erkend installateur en gay friendly.

Op de slotmuziek van de tweede reclame wordt het toneel schemerdonker. Een figuur verschijnt, bedekt met een wit laken als een spooklijkswade. Hij kijkt links en rechts, pakt de vergeten geldkist van de fauteuil en verdwijnt.

Het licht komt terug. De directrice komt op. Ze heeft haar werkoverall uitgetrokken en draagt gewone kleding.

Directrice – Dank u allemaal voor uw geduld... Nu blijkt dat iedereen in de zaal een blanco strafblad heeft en zijn vaccinaties op orde heeft, kan de voorstelling beginnen. Maar eerst wil ik al onze gulle sponsors bedanken, en ook de burgemeester van deze charmante gemeente, die ondanks zijn huidige verblijf in de gevangenis wegens fraude vanavond verlof heeft gekregen om ons met zijn aanwezigheid te vereren... En voor ieders rust verzoek ik u uw mobiele telefoon uit te zetten en tijdens de voorstelling niet te zoenen, te hoesten, uw neus te snuiten, te spugen of... *(Ze ziet de directeur opkomen.)* Meneer de directeur, wilde u nog iets toevoegen?

Directeur *(terzijde)* – Heb jij die kist gezien?

Directrice – Pardon?

Directeur – Mijn geldkist! Ik had hem daar op de fauteuil laten staan. Jij hebt hem toch niet meegenomen?

Directrice – Ja hoor, beschuldig mij meteen maar van diefstal.

De directeur loopt in paniek over het toneel en declameert de eerste regels uit Molières De vrek.

Directeur – Dief! Dief! Moordenaar! Gerechtigheid, hemel! Ik ben verloren, ik ben vermoord! *(Naar de directrice.)* Ze hebben mijn keel afgesneden: mijn geld is gestolen...

Directrice – Rustig nou! Ik was het niet! En je ziet toch dat iedereen naar ons kijkt.

Directeur – Als jij het niet was, wie dan?

Directrice – Je zegt dat je hem op het toneel hebt laten staan?

Directeur – Vergeten, ja! Ik zette hem op die fauteuil toen jij om die schroevendraaier vroeg, en daarna...

Directrice – Ik ben maar een paar minuten backstage geweest met Pablo, voordat...

Directeur – En ik stond met de acteurs te praten. Juist toen ik ze wilde betalen uit de kist merkte ik dat hij weg was.

Directrice – Wie kan die kist dan hebben meegenomen?

Ze kijken wantrouwig naar het publiek.

Directeur – Nee... denk je?

Directrice – Wie anders?

Directeur – Geen idee.

Directrice – En nu? Spelen we wel of niet?

Directeur – We kunnen toch niet doen alsof er niets gebeurd is en ze straks met ons geld laten vertrekken!

Directrice – Al is het eigenlijk voor een deel hun eigen geld.

Directeur – Goed, wat doen we dan? Is de voorstelling afgelast?

Directrice – De acteurs weigeren sowieso te spelen als ze niet vooraf betaald worden.

Directeur – Waarmee moet ik ze nu betalen? De hele recette is gestolen! (*Tegen het publiek.*) En daardoor kunnen we u trouwens ook niet terugbetalen.

Directrice – Nee dus.

Directeur – Ik verzoek u wel op uw plaats te blijven tot de politie er is.

Directrice – Heb je de politie al gebeld?

Directeur – Ze zijn onderweg. Ze zullen er zo zijn.

Directrice – Ja... ik geloof dat ik de sirene al hoor.

Vanuit de techniekcabine kan Pablo een min of meer overtuigend politiegeluid laten horen.

Directeur – Een overval... In een theater, kun je het geloven?

Directrice – Overval is misschien een groot woord.

Directeur – Het komt op hetzelfde neer. Onze kist is gestolen.

Directrice – Dit is inderdaad de genadeklap.

Directeur – Ja... nu zijn we echt failliet.

Directrice – Theater is altijd al een riskante onderneming geweest. Het verdienmodel van theater is faillissement. Sinds het bestaat, wordt het om de haverklap doodverklaard.

Directeur – Theater in het algemeen misschien. Maar voor ons theater is dit echt het einde. Als we dat geld niet terugvinden, kunnen we de deuren sluiten.

Directrice – Hoe zijn we in hemelsnaam zover gekomen?

Directeur – Als we het publiek nou eens stukken hadden gegeven die... iets meer voor het publiek waren. Goede komedies, dáár komen mensen voor naar het theater.

Directrice – Als we het geheime recept voor een goede komedie kenden, speelden we alleen maar goede komedies. (*Naar de fauteuil.*) We zouden het recept eens aan meneer Molière moeten vragen.

Directeur – Recept... De recette van vanavond zijn we in elk geval kwijt! Er zit niets anders op. We moeten dit theater verkopen. (*Hij pakt zijn telefoon.*) Ik zet het op Marktplaats.

Directrice – Misschien zit er een koper in de zaal. We kunnen het veilen!

Directeur – Waarom niet? Startbod tweehonderdduizend euro. Wie biedt meer? Niemand? Honderdduizend dan? Vijftigduizend...?

Directrice – Om tegenwoordig nog een theater te willen kopen moet je de afgelopen tien jaar wel in coma hebben gelegen.

De inspecteur en inspectrice komen op, via de coulissen of vanuit de zaal. Hij heeft iets weg van inspecteur Columbo; zij lijkt op zijn vrouwelijke kloon. De inspecteur bekijkt het toneel, terwijl de inspectrice als een speurhond de lucht opsnuift.

Inspecteur (*toont zijn legitimatie*) – Inspecteur Colombo. En dit is mijn collega Martinez.

Inspectrice – Ramirez.

Inspecteur – Pardon?

Inspectrice – Ramirez. Ik heet Ramirez, niet Martinez.

Inspecteur – Martinez, Ramirez... Dat is toch ongeveer hetzelfde?

Inspectrice – Ik heet Ramirez. We werken al drie jaar samen. Dat mag u nu toch wel onthouden.

Inspecteur (*tegen de directeur*) – Die Portugezen zijn zó gevoelig...

Inspectrice – Spaans!

Inspecteur – Wat nu weer? Wat zei ik?

Inspectrice – Ik ben van Spaanse afkomst, niet Portugese.

Inspecteur – Goed, Martinez... Genoeg. We hebben een zaak.

Directeur – In elk geval bedankt dat u zo snel gekomen bent.

Inspectrice – Ramirez. Zo moeilijk is het toch niet?

De inspecteur kijkt naar de felle spots, terwijl de inspectrice aan de directeur en directrice snuffelt.

Inspecteur – Wat is dit hier? Een peepshow?

Directrice – Een theater, inspecteur. Bijna hetzelfde, maar hier houden de actrices hun kleren aan.

Inspectrice – Als ik het goed begrijp is uw geldkist gestolen.

Directeur – Ja, inspecteur.

Inspecteur – Dit is geen grap, hè? We hebben wel iets beters te doen dan hier clown te spelen.

Directeur – Dit is geen grap. Eerder een tragedie.

Inspectrice – En met 'geldkist' bedoelt u precies...?

Directeur – De recette van het theater.

Inspecteur – Aha. Dus de recette is gestolen. De theaterrecette...

Directrice – Als we die niet terugvinden is het een ramp. We moeten de voorstelling nu al afgelasten.

Inspectrice – En waar stond die kist?

Directeur – Daar, op de fauteuil van Molière.

Inspecteur – U laat geld open en bloot liggen en bent verbaasd dat het wordt gestolen?

Directeur – Ik dacht dat we onder mensen van vertrouwen waren.

Directrice – Theater is één grote familie, weet u.

Inspectrice – Zijn er getuigen?

Directeur – Zeker. Heel veel zelfs.

Inspecteur – Waar zijn die dan?

Directrice – Recht voor u.

De inspecteur en inspectrice merken nu pas het publiek op.

Inspectrice – Die had ik niet gezien. Wat doen die hier?

Directrice – Dat is het publiek! Ik zei toch dat dit een theater is?

Inspecteur – Nou zeg. Wie had gedacht dat ik ooit op een theaterpodium zou staan, voor publiek. Nietwaar, Martinez?

Directeur – Het is nooit te laat om aan een carrière als acteur te beginnen, inspecteur Colombin.

Inspecteur – Colombo. Inspecteur Colombo.

Inspectrice (*ironisch*) – Ach... Colombo, Colombin... Dat is toch bijna hetzelfde?

Inspecteur – Dus de diefstal gebeurde voor hun ogen.

De inspectrice loopt de zaal in, snuift de lucht op en besnuffelt enkele toeschouwers.

Directrice – Ja.

Inspectrice – En natuurlijk heeft niemand iets gezien.

Directeur – Dat zult u hun moeten vragen.

Inspecteur – En die technicus daar? Heeft hij ook niets gezien?

Directrice – Pablo was vlak voor het begin met mij backstage.

Er valt een stilte. De inspecteur loopt wantrouwig over het toneel en werpt een blik in de coulissen. Ondertussen maakt de inspectrice een ronde door de zaal, bekijkt het publiek en loopt tot aan de techniekcabine. Op de terugweg stopt ze bij de nep-toeschouwer en ruikt aan hem.

Inspectrice – Hebt u uw vaccinatiebewijs bij u?

Toeschouwer – Natuurlijk.

De toeschouwer laat een document zien. De inspectrice lijkt tevreden en keert terug naar het toneel.

Inspecteur – Zou dit niet gewoon verzekeringsfraude kunnen zijn?

Directeur – Verzekeringsfraude?

Inspecteur – Bekende truc. Je verstopt het geld, doet aangifte van diefstal en laat de verzekering betalen.

Directrice – Inspecteur, ik verzeker u dat...

Inspectrice – Goed, samenvattend: wie zijn de verdachten? (*Tegen de directeur.*) U...

Directeur – Maar ik ben het slachtoffer! Ik ben onschuldig!

Inspecteur – Iedere onschuldige is een schuldige die het zelf nog niet weet. Wie was er nog meer in dit theater toen de kist verdween?

Directeur – Nou... de acteurs natuurlijk.

Inspectrice – Waar zijn die?

Directrice – In hun kleedkamers, neem ik aan. Wachten tot we zeggen of de voorstelling doorgaat.

Inspecteur – Waar wacht u dan nog op? Haal ze.

Directrice – Ik ga al.

De directrice gaat af.

Inspectrice – Verdacht u iemand in het bijzonder?

Directeur – Nee. Zoiets is in dit keurige etablissement nog nooit gebeurd, echt niet.

Inspecteur – We worden inderdaad niet vaak geroepen voor diefstal in een theater. Nietwaar, Martinez?

Directeur – Meestal valt er in een theater ook weinig te stelen. Behalve de recette, en die is normaal veel te mager om een dief te interesseren.

Inspectrice – En uw acteurs? Zou een van hen dit kunnen hebben gedaan?

Directeur – Geen idee. Ze zijn al weken niet betaald en beginnen honger te krijgen. Zoals u weet zijn het moeilijke tijden voor iedereen.

De inspecteur kijkt naar de zaal.

Inspecteur – En die daar... goed doorvoed, maar ze kijken allemaal alsof ze iets op hun kerfstok hebben.

Directeur – Er gaan tegenwoordig zo weinig mensen naar het theater dat we niet kieskeurig kunnen zijn met ons publiek. We moeten iedereen binnenlaten. Als ze hun QR-code maar kunnen laten zien.

Inspectrice – Die verhoren we straks.

De directrice komt terug met de actrice.

Directrice – Dit is de actrice die Armande zou spelen.

Inspecteur – Armande?

Directrice – Armande Béjart. De vrouw van Molière.

Inspectrice (*wijst naar de fauteuil*) – Gaat u daar zitten, Armande. (*Ze gaat zitten.*)
Naam, voornaam, leeftijd, beroep...

Actrice – Béjart, Armande, echtgenote Poquelin, actrice, geboren op een onzekere datum op een onzekere plaats en derhalve van onzekere leeftijd.

Inspecteur – Wat een stamboom. Goed, mevrouw Béjart...

Actrice – Juffrouw.

Inspectrice – U zei net dat u getrouwd was.

Actrice – Een actrice geeft nooit haar leeftijd en wordt altijd juffrouw genoemd, ook als ze getrouwd is.

Inspecteur – Goed. Wat weet u van deze diefstal... juffrouw?

Actrice – Niets.

Inspectrice – Gek. Het tegenovergestelde zou me verbaasd hebben.

Directrice – Als ze zegt dat ze niets weet... Ze kent niet eens haar tekst. Misschien komt het haar daarom juist goed uit als de voorstelling wordt afgelast.

Actrice – Wat probeer je te zeggen?

Directrice – Heb jij die kist soms gepakt? Gewoon zodat je je tekst niet hoeft te leren?

Actrice – Ik hoef in elk geval niet met de directeur naar bed voor een rol.

Directrice – Wat zei jij daar?

Ze staan op het punt elkaar aan te vliegen. De directeur komt ertussen.

Directeur – Dames, dames, laten we beleefd blijven. (*Tegen de politie.*) Zoals ik zei: theater is één grote familie. En in elke familie is er weleens ruzie.

Inspecteur – En waar is de rest van die familie? Het was toch geen solovoorstelling?

Directrice – Er is nog een acteur.

Inspectrice – Waarom is hij er dan niet?

Directrice – Inderdaad. Hij was niet in zijn kleedkamer. Waar hangt hij uit?

Actrice – Geen idee.

Inspecteur – Het doek kan elk moment opgaan en u weet niet waar uw tegenspeler is?

Actrice – Ik ben zijn moeder niet. Waarom zoekt u hem eigenlijk? Wilt u hem een rol aanbieden?

Inspectrice – Waarom niet de rol van vader? Als hij verdwenen is, heeft hij de kist misschien meegenomen.

Inspecteur – We verspreiden een signalement. (*Tegen de directrice.*) Hebt u een beschrijving?

Directrice – Beter. Ik heb zijn acteursboek.

De directrice verdwijnt even in de coulissen.

Inspecteur – Zijn wat?

Directeur – Zijn portfolio. Met foto's. Veel nauwkeuriger dan een politietekening.

De directrice komt terug met een portfolio en geeft het aan de inspecteur.

Directrice – Alstublieft, inspecteur.

Inspecteur – Prima. Voorlopig genoeg. Was de vuile was verder maar binnen de familie.

Inspectrice – Wij gaan de rest van het gebouw bekijken. Tot nader order verlaat niemand deze zaal.

De inspecteur en inspectrice gaan af.

Actrice – Mag ik nu ook weg of wilt u me nog iets vragen?

Directeur – Je mag gaan. Maar je hoorde de inspecteur: niemand verlaat het gebouw voordat de vader gevonden is.

Ze gaat af.

Directrice (*tegen het publiek*) – Excuses voor deze onverwachte ongemakken. Met een beetje geluk is dit snel opgelost en kan de voorstelling zo weer verder.

Directeur – Hopelijk in een betere sfeer.

Directrice – We moeten ze intussen wel bezighouden.

Een toeschouwer, in werkelijkheid een acteur, steekt vanuit de zaal zijn hand op.

Toeschouwer – Pardon...

De directeur en directrice kijken verbaasd naar hem.

Directeur – Ja?

Toeschouwer – Mag ik?

Hij staat op en klimt zonder op toestemming te wachten het toneel op.

Directeur – Natuurlijk.

Toeschouwer – Sorry dat ik me zo in uw gesprek meng en zomaar het toneel op kom, maar misschien kan ik u op mijn manier een beetje helpen.

Directrice – We luisteren.

Toeschouwer – Ik ben al mijn hele leven een liefhebber van theater. Ik speel zelf ook een beetje. Amateurtheater, zonder pretenties natuurlijk.

Directeur – Heel mooi, maar zoals u inmiddels begrijpt zijn wij op dit moment niet echt in de positie om u een rol aan te bieden.

Toeschouwer – Natuurlijk. Dat zou ik nooit durven vragen. U bent professionals en ik ben maar een zondagse amateur.

Directrice – Hoe dacht u ons dan te kunnen helpen?

Toeschouwer – Financieel misschien.

De twee anderen zijn even sprakeloos.

Directeur – Zo, zo...

Toeschouwer – Ik kreeg de indruk dat u tijdelijk wat liquiditeitsproblemen hebt.

Directrice – Je zou ook kunnen zeggen dat dit theater sinds de oprichting permanent op de rand van faillissement balanceert.

Toeschouwer – Zonder miljardair te zijn heb ik wat spaargeld waar ik niet goed raad mee weet. Met die inflatie is het zonde om geld op een rekening te laten staan. En wat de spaarrente tegenwoordig oplevert... Dan kun je net zo goed een paar goudstaven onder je matras leggen.

Directrice – Dat slaapt waarschijnlijk niet erg comfortabel.

Directeur – Dus u dacht: om uw spaargeld te laten renderen en uw beleggingen te spreiden, kan ik ook eens in theater investeren.

Directrice – Dat is inderdaad vrij excentriek.

Toeschouwer – Ik verwacht er niet echt geld mee te verdienen. Maar als je dan toch iets met je geld doet, kun je net zo goed kunstenaars steunen. Bovendien vind ik u sympathiek, dus dacht ik... Maar excuseert u mij. Ik weet niet wat me bezielde. Ik kom niet uit deze wereld en... Sorry dat ik u heb lastiggevalen.

Verbijsterd zien de twee anderen hoe hij terug naar zijn stoel wil gaan. De directeur houdt hem tegen.

Directeur – Welnee. Blijf alstublieft.

Directrice – Gaat u hier zitten.

Hij neemt zichtbaar tevreden plaats in de fauteuil.

Toeschouwer – Dit is de fauteuil van Molière, toch?

Directeur – Ja, nou... in de voorstelling dan.

Directrice – Al beweerde de antiquair die hem aan mij verkocht dat hij uit die tijd stamt. Dus wie weet heeft Molière er ooit met zijn illustere achterwerk op gezeten.

Directeur – En u zou dus... ons geld willen lenen?

Directrice – Of schenken. Je weet maar nooit.

Toeschouwer – Ik dacht eerder aan een vastgoedconstructie.

Directeur – Zo, zo...

Directrice – Kunt u iets concreter zijn? Ik weet niet of ik het begrijp.

Toeschouwer – U hebt geld nodig, ik heb geld. Ik koop het pand en u kunt uw nobele activiteit voortzetten. Tegen een symbolische huur.

Directeur – Een symbolische huur voor een activiteit met ongeveer evenveel economische waarde. Dat klinkt passend.

Toeschouwer – Natuurlijk kan ik niet veel bieden, maar als ik het goed begrijp hebt u weinig keus.

Directrice – Bijzonder attent dat u ons daaraan herinnert.

Directeur – En met 'niet veel' bedoelt u ongeveer... hoeveel?

Toeschouwer – Ik durf het haast niet te zeggen. Ik schrijf het liever op.

De toeschouwer haalt een visitekaartje en een potlood tevoorschijn, schrijft een bedrag op en geeft het kaartje aan de directeur. Die bekijkt het.

Directeur – Aha... Nu begrijp ik beter wat u bedoelde met een symbolische huur, gezien het bedrag dat u voor het pand biedt.

Hij geeft het kaartje door aan de directrice.

Directrice – Weet u zeker dat u geen nul bent vergeten?

Toeschouwer – De waarde van vastgoed hangt af van het rendement dat je ermee kunt behalen. En bij een theater is dat rendement ongeveer nul. Als het al niet negatief is.

Directrice – Zo bekeken...

Toeschouwer – Maar het gaat er natuurlijk niet om een goede deal te sluiten. Het gaat erom het levende theater te redden, dat zelden zo dicht bij de dood is geweest. Beschouw het als mecenaat.

Directeur – U overvalt me een beetje, maar ik beloof erover na te denken en u snel antwoord te geven.

Toeschouwer – Mijn nummer staat op het kaartje.

De directrice geeft het kaartje terug aan de directeur.

Directeur – François Pigeon, filantroop...

Directrice – Ik wist niet dat filantroop een beroep was.

Toeschouwer – Eerder een roeping. Bijna een priesterambt.

De toeschouwer staat op om het toneel te verlaten.

Directrice – Dank voor uw gulheid, meneer Pigeon. Molière had Lodewijk XIV als beschermheer; met weldoeners als u heeft het moderne theater nog een schitterende toekomst.

Toeschouwer – Mag ik even achter de schermen kijken? Ik ben nieuwsgierig, begrijpt u. En als ik binnenkort geld in deze zaak steek...

Directeur – Natuurlijk. Doe alsof u thuis bent. Wie een restaurant koopt mag ook in de keuken kijken.

De toeschouwer verdwijnt in de coulissen.

Directeur – Geen geweldig bod, maar het kan ons redden, toch?

Directrice – Ons redden? Door ons theater aan een wildvreemde te verkopen?

Directeur – Je hoorde hem. Hij doet het vooral om ons te helpen.

Directrice – Precies daarom vertrouw ik het niet. Filantropen zijn voor mij altijd verdacht.

Directeur – Hebben we veel keuze?

Directrice – En wie weet vinden we het geld nog terug.

De inspecteur en inspectrice komen terug met de acteur in handboeien.

Inspectrice – We hebben in elk geval de dief gevonden.

Inspecteur – Hij zat in het café om de hoek, stomdronken.

Acteur – Dronken? Helemaal niet!

Inspectrice – Jij praat als wij vragen stellen. Ga zitten.

Ze duwen de acteur in de fauteuil.

Directeur – Heeft hij bekend?

Inspecteur – Nog niet. Komt wel. Spontane bekentenissen zijn onze specialiteit.

Directrice – Voorlopig weten we niet eens zeker of hij het is.

Inspectrice – Met zo'n perfecte schuldige kop zou het toch jammer zijn als hij onschuldig bleek?

Directeur – Laat hem tenminste zijn verhaal doen.

Inspecteur – Goed dan. Naam, voornaam, leeftijd, beroep.

Acteur – Poquelin, Jean-Baptiste. Geboortedatum onbekend, maar gedoopt op 15 januari 1622 in Parijs. Acteur en toneelschrijver. Getrouwd met juffrouw Armande Béjart, eveneens actrice.

Inspectrice – Nou Jean-Baptiste, heb jij die geldkist gestolen of niet?

Acteur – Ik heb hier niets mee te maken en ik wil mijn advocaat spreken.

Inspecteur – Zijn advocaat... Hoor je dat, Martinez? Je kijkt te veel Amerikaanse series, jongen. Wil je soms ook meteen je agent bellen?

De actrice komt terug.

Actrice – Wat betekent dit? Dit mag helemaal niet! Wat hebben jullie met hem gedaan?

Inspecteur – Hij is hoofdverdachte.

Actrice – Waarom?

Inspectrice – We pakten hem bij de tabakszaak toen hij probeerde te vluchten.

Actrice – Ík had hem gestuurd om sigaretten te halen!

Inspecteur – Logisch dat u hem een alibi geeft. Maar uw verklaring telt niet. U bent zijn vrouw.

Actrice – Alleen op het toneel! Niet in het echte leven. Dacht u echt dat ik Armande Béjart heet en hij Jean-Baptiste Poquelin?

Inspectrice – Nu maakt u het nog erger. Identiteitsfraude, weet u wat daarop staat?

Actrice – Wij zijn acteurs. Identiteitsfraude is ons beroep.

Inspecteur – We hebben hem gefouilleerd. Geen pakje sigaretten.

Acteur – Jullie deden de handboeien om voordat ik ze kon kopen!

Inspectrice – En die geldkist had hij ook niet.

Acteur – Dan hebt u dus geen enkel bewijs tegen mij.

Inspectrice – Getuigen vinden we wel. Geen zorgen. *(Tegen het publiek.)* Is dit de man die u met de geldkist hebt zien vertrekken?

De nep-toeschouwster in de zaal neemt het woord.

Toeschouwster – Moeilijk te zeggen, inspecteur. Het was een spook.

Inspecteur (*tegen de directeur*) – Een spook? Wie is die gek?

Directeur – Een toeschouwster. We kennen ze niet allemaal.

Inspectrice – Vertelt u maar, mevrouw.

Toeschouwster – Ik zeg dat hij een laken over zijn hoofd had.

Inspecteur – Een laken?

Toeschouwster – Ja, een laken. Als een spook. Eerst dachten we dat het bij de voorstelling hoorde.

Directrice – De geest van Molière hoort aan het einde ook op te komen, vlak voordat...

Inspecteur – Goed. Haal een paar lakens.

De directrice gaat af.

Inspectrice – Een spook...

Inspecteur – Gelooft u in spoken, Martinez?

Inspectrice – Nee.

Inspecteur – Ik ook niet.

De directrice komt terug met een paar lakens en geeft er één aan de inspectrice.

Inspectrice (*tegen de acteur*) – Sta op.

Hij staat op. Ze legt het laken over zijn hoofd en lichaam.

Inspecteur – Naar voren.

De inspecteur begeleidt hem naar de voorkant van het toneel.

Inspectrice (*tegen het publiek*) – Dames en heren, is dit de man die u die geldkist hebt zien stelen?

Toeschouwster – Ja, precies zo. Maar onder een laken... hoe weet je of hij het echt was?

Inspecteur – U hebt gelijk. Martinez, we doen een Oslo-confrontatie.

Ze bedekken ook de actrice en directrice met lakens, zetten de drie spoken op een rij en laten ze enkele keren van plaats wisselen.

Directeur – Wat is dit nou? Balletje-balletje?

Inspecteur (*tegen het publiek*) – En nu? Welke is het?

Kleine improvisatie als het publiek reageert. De drie spoken wisselen opnieuw van plaats.

Inspecteur – En nu?

De inspectrice kijkt op haar telefoon.

Inspectrice – Ik heb antwoord op mijn informatieverzoek over de verschillende verdachten.

Inspecteur – En?

Inspectrice – Meneer de directeur... dat ziet er niet best uit.

De acteur, actrice en directrice trekken de lakens van zich af.

Directeur – Wat bedoelt u?

Inspectrice – U hebt niet verteld dat u een strafblad hebt.

Directeur – Een duistere zaak rond souteneurschap die nooit helemaal is opgehelderd. Ik ben veroordeeld wegens gebrek aan bewijs...

Inspectrice – Normaal gesproken word je bij gebrek aan bewijs juist vrijgesproken.

Inspecteur – Wat hebt u daarop te zeggen, meneer de directeur? U beweerde net nog dat dit een respectabel etablissement was.

Directeur – Inspecteur, in Molières tijd beschouwde de Kerk alle acteurs als verdorven lieden en plaatste hen op hetzelfde niveau als prostituees. Je zou dus bijna kunnen zeggen dat iedere theaterdirecteur een potentiële pooier is.

Inspectrice – Als de Kerk acteurs zo wantrouwde zal daar wel een reden voor zijn geweest. Waar rook is, is vuur.

Directrice – De echte reden was dat theater met de Kerk concurreerde. Een kerk is óók theater, alleen is de voorstelling er altijd hetzelfde. Priesters zagen ons dus als rivalen die uitgeschakeld moesten worden.

De inspecteur grijpt de acteur vast.

Inspecteur – Goed. Deze nemen we mee naar het bureau. Een paar tikken met het verzameld werk van Molière op zijn hoofd en hij wordt vanzelf spraakzamer.

De actrice werpt zich theatraal voor hem.

Actrice – Dan moet u eerst over mijn lijk.

Inspecteur – Ik beloof niets, Béjart, maar voorlopig nemen we u ook mee wegens een valse verklaring.

De inspecteur en inspectrice voeren acteur en actrice af.

Directeur – En nog steeds geen geldkist. We kunnen het publiek onmogelijk terugbetalen.

Directrice – Waarom zouden we? Ze krijgen toch een voorstelling?

Directeur – Waarschijnlijk nog minder saai dan wat er oorspronkelijk op het programma stond. Want eerlijk gezegd, de laatste uren van Molière...

Directrice – Als we dit nog een halfuur rekken, hebben ze waar voor hun geld.

Directeur – Een halfuur? We zijn compleet door onze ideeën heen. Dit begint nu al behoorlijk vast te lopen.

Directrice – Wat we nodig hebben is een plotwending.

Directeur – We hebben niet eens meer acteurs. De politie heeft ze meegenomen.

Directrice – Dan zullen we ze moeten vervangen.

Directeur – Misschien zit er iemand in de zaal die toneel wil spelen. Gratis natuurlijk.

In improvisatie vragen directeur en directrice enkele bezoekers of ze wel eens toneel zouden willen spelen. Ze wijzen er een paar om uiteenlopende redenen af. Uiteindelijk kiezen ze de toeschouster die eerder iets zei en de nep-toeschouwer, die inmiddels weer op zijn plaats zit. Men kan ook een echte bezoeker uit het publiek kiezen. Ze laten hen het toneel opkomen.

Directrice – Hebt u ooit toneelgespeeld?

Toeschouster – Nee.

Improvisatie als de andere toeschouwer antwoordt.

Directrice – We doen een korte improvisatie om te kijken wat u kunt.

Directeur – Goed.

Directrice – U komt op een avond thuis en uw man is veranderd in een duif.

Toeschouster – Een duif?

Directrice – Een flinke duif.

Toeschouster – Goed.

Directeur *(tegen de toeschouwer)* – U bent de duif.

Toeschouster – Hij lijkt helemaal niet op een duif.

Directeur – Dit is theater. U moet uw fantasie gebruiken.

Toeschouster – O ja.

Directeur *(tegen de toeschouster)* – U gaat backstage en maakt dan uw entree.

Ze gaat af en komt opnieuw op.

Toeschouster – Hoi schat, leuke dag gehad?

De toeschouwer antwoordt waarschijnlijk ja.

Toeschouster – En... wat eten we vanavond?

Directrice – Wat eten we vanavond?

Toeschouster – Ja...

Directrice – Uw man is in een duif veranderd en u vraagt alleen wat we eten?

Toeschouwster – Ja.

Directrice – U zou op zijn minst verbaasd moeten zijn.

Toeschouwster – U zei het net al, dus ik ben niet verbaasd. En hij lijkt ook totaal niet op een duif.

Directrice – Opnieuw. (*Tegen haar.*) U gaat af. (*Tegen hem.*) En u doet beter uw best als duif.

Directeur – Zeg: ik weet niet wat er gebeurt, kijk, ik ben in een duif veranderd.

De toeschouwster gaat af en komt opnieuw op.

Toeschouwster – Hoi schat. Leuke dag gehad?

De toeschouwer zet een paar stappen en probeert een duif na te doen.

Toeschouwer – Ja, maar ik weet niet wat er met me gebeurt. Kijk, ik ben in een duif veranderd.

Toeschouwster – O ja. Nou ja zeg. En... wat eten we vanavond?

Directrice – Bent u niet getrouwd?

Toeschouwster – Nee.

Directeur – Aha...

Directrice – Gaat u maar weer zitten. We bellen u nog.

De twee gaan terug naar hun plaats. De nep-toeschouwer kan ongemerkt verdwijnen.

Directeur – Geen geld meer, de acteurs op het politiebureau...

Directrice – En toeschouwers die niet kunnen spelen...

Directeur – Deze voorstelling is echt ten dode gedoemd.

Directrice – Terwijl het zo'n mooi onderwerp was: de laatste uren van Molière.

Directeur – Misschien heeft die titel ons ongeluk gebracht. 'De voorstelling is afgelast'...

De acteur en actrice komen terug.

Directrice – Hebben ze jullie vrijgelaten?

Acteur – Blijkbaar volgen ze een ander spoor. Ze keren het hele theater binnenstebuiten.

Actrice – Die inspectrice steekt overal haar neus in. Een echte speurhond.

Acteur – Dus wat doen we? Spelen of niet?

Directeur – Zolang het geld niet terug is kan ik jullie niet betalen. Maar iemand heeft zojuist een bod gedaan om dit theater te kopen.

Acteur – U hebt iemand gevonden die gek genoeg is om nú een theater te kopen?

Directrice – Een zekere meneer Pigeon.

Actrice – Een toepasselijke naam.

Directrice – Ja, maar deze duif lijkt me eerder een onheilsvogel.

Acteur – Pigeon zei u? François Pigeon?

Directeur – Ja.

Acteur – Die naam zegt me iets... *(Hij pakt zijn telefoon.)* Even googelen... Jawel!

Directeur – En?

Acteur – François Pigeon. Hij vertegenwoordigt in Nederland een sekte die wereldwijd razendsnel groeit en haar hoofdkwartier op de Bahama's heeft.

Actrice – Een sekte gevestigd in een belastingparadijs. Ze hebben dus gevoel voor humor én voor zaken.

Directeur – Wat voor sekte?

Acteur – De Kerk van de Strontologie. De aanhangers noemen zichzelf de Duiven, en hun goeroe beweert de toekomst te kunnen lezen in hun eigen uitwerpselen.

Directrice – Ik zei toch dat die duif een onheilsvogel was.

Directeur – Maar waarom wil die Tartuffe ons theater kopen?

Acteur – Hij koopt noodlijdende theaters voor een habbekrats op en maakt er gebedshuizen van zijn sekte van. Ze hebben inmiddels honderdduizenden volgelingen in Nederland.

Directeur – Als dit zo doorgaat, kun je straks nergens in de stad meer naar het theater.

Directrice – Maar wel op elke hoek naar een Kerk van de Strontologie.

Directeur – In Molières tijd had de Kerk het theater al de oorlog verklaard. We dachten dat we gewonnen hadden, maar blijkbaar slaat het imperium terug.

Actrice – U gaat dit theater toch niet aan hem verkopen!

Directeur – Heb jij een beter idee?

Actrice – We spelen gewoon!

Directeur – Ik zei het al: ik kan jullie niet betalen.

Actrice – Dan spelen we gratis. We doen alles om dit theater te redden en het oprukkende strontologische obscurantisme te bestrijden!

Directrice – Goed. Dan gaan we ervoor.

Acteur – Ik ga mijn kostuum aantrekken.

Actrice – Ik ook.

Directeur – Laat de voorstelling beginnen!

De inspecteur en inspectrice komen terug.

Directrice – U kunt hier niet blijven. Dit is een theaterpodium, geen plaats delict. De voorstelling gaat beginnen.

Inspecteur – Daar ben ik nog niet zo zeker van. We hebben een melding gekregen dat uw theater niet aan alle veiligheidsvoorschriften voldoet.

Directrice – Een melding?

Directeur – Iemand probeert ons dwars te zitten. Dat is duidelijk.

Inspectrice – Hoe dan ook moeten we het controleren. Waar zijn de nooduitgangen?

Directrice – Daar... en daar.

De inspecteur controleert vluchtig de nooduitgangen.

Inspecteur – En hebt u een EHBO-diploma?

Directeur – Natuurlijk. Kijk maar, ik heb het altijd bij me voor noodgevallen.

De directeur geeft hem een papiertje waar de inspecteur nauwelijks naar kijkt.

Inspectrice – Bent u tegen hondsdelheid ingeënt?

Directeur – Volgens mij wel. Ik heb in elk geval nog nooit iemand gebeten... tot vandaag.

Inspecteur – Goed. (*Wijst naar het publiek.*) En zij? Kunnen ze allemaal zwemmen?

Directrice – Dat zou u hun moeten vragen, maar in een theaterzaal loopt het bad meestal niet over.

Inspecteur – Grapje. Ook een politie-inspecteur kan gevoel voor humor hebben. Goed, ik heb de brandblusser bij de ingang gezien. Alles lijkt in orde.

Directeur – Eerst die diefstal, nu een valse melding... Iemand wil ons kapotmaken!

Inspecteur – Denkt u aan iemand?

Directrice – Hebt u ooit gehoord van de Kerk van de Scatologie, inspecteur Colombin?

Directeur – Volgens mij heet die de Kerk van de Strontologie, inspecteur Colombo.

Inspecteur – Dat gaat u me uitleggen.

Directrice – Maar eerst... theater.

Directeur – Eindelijk.

Ze gaan af. Er klinken drie toneelslagen. Molière komt op, hoest in een rood bekleed zakdoekje en gaat in de fauteuil zitten. Béjart komt erbij.

Actrice – Hoe voelt u zich, Jean-Baptiste?

Acteur – Zoals mijn ingebeelde zieke, lieve Armande: niet al te best.

Actrice – U hoest bloed op, mijn vriend. Uw ziekte is allesbehalve ingebeeld.

Acteur – Helaas niet voor het eerst. Het gaat wel weer over.

Actrice – Tenzij ú overgaat. Het zou verstandiger zijn de voorstelling af te gelasten.

Acteur – Het hele gezelschap rekt op me. Als we afgelasten, verliezen ze allemaal geld dat ze hard nodig hebben. En dan moeten we het publiek ook nog terugbetalen.

Actrice – U hebt al zoveel aan het theater gegeven, meneer Molière. Niemand verlangt dat u er uw leven voor opoffert.

Acteur – Alleen in het theater voel ik me werkelijk levend. En geef toe: sterven op het toneel tijdens De ingebeelde zieke... wat een stijl! Denkt u dat ze mij dan nog een christelijke begrafenis durven weigeren?

Actrice – Waarom hecht u zo aan een christelijke begrafenis? U hebt de Kerk toch altijd bespot?

Acteur – De Kerk, ja. Niet het ware geloof: het geloof in de mens. Elke opvoering van mijn stukken is een mis waarin ik de liefde voor het leven vier.

Actrice – Uiteindelijk bent u een moralist, mijn vriend. Zoals alle grote komedieschrijvers.

Acteur – En zoals alle komedieschrijvers zal ik over een paar jaar vergeten zijn. Men herinnert zich alleen de grote tragedieschrijvers.

Actrice – Desnoods werp ik me aan de voeten van de koning. U krijgt uw plaats op het kerkhof.

Acteur – De Académie française weigerde mij omdat ik acteur ben. Laat men me dan tenminste door de hoofdingang van het kerkhof binnenlaten.

Actrice – De toekomst zal u recht doen. Over een eeuw of twee zal men, zoals men Engels de taal van Shakespeare noemt, Frans de taal van Molière noemen.

Acteur – Ze belasteren me nu al. Wat zal het zijn als ik dood ben? Ze zullen beweren dat iemand anders mijn stukken heeft geschreven. Dat ik met mijn eigen dochter ben getrouwd...

Actrice – U zult de beroemdste toneelschrijver aller tijden zijn.

Acteur – Moge God u horen. Dan kan ik rustig sterven.

Ze maakt een teder gebaar naar hem.

Actrice – Beloof me dat u nooit zult sterven.

Acteur – Niet vóór het einde van de voorstelling. Dat zweer ik.

Actrice – U speelt straks dus De ingebeelde zieke...

Acteur – Normaal speelt een gezonde man dat hij ziek is. Vandaag speelt een echte stervende dat hij gezond is om te kunnen spelen dat hij ziek is.

Actrice – Is dat niet de essentie van theater? Een illusie scheppen om de waarheid zichtbaar te maken.

Acteur – Ik voel me nu al beter.

Actrice – Toch heb ik een arts laten komen om u te onderzoeken. Ik laat u met haar alleen.

De actrice gaat af. De toeschouster komt op als arts.

Toeschouwster – Zo, meneer Molière? Uiteindelijk doet u toch een beroep op de geneeskunde die u in uw stukken zo graag belachelijk maakt?

Acteur – Niet de geneeskunde bespot ik, maar de artsen die haar belachelijk maken. Hoe dan ook, dank dat u gekomen bent. Armande heeft verschillende collega's van u benaderd, maar zodra ze hoorden wie de patiënt was, weigerden ze te komen.

Toeschouwster – Ik geef toe dat ik zelf ook lang heb getwijfeld. Waar hebt u vandaag last van, meneer Molière?

Acteur – Ik durf het haast niet te zeggen, dokter...

Toeschouwster – Zegt u het maar.

Acteur – Mijn long.

Toeschouwster – Dit is toch niet weer een van uw flauwe grappen?

Acteur – Helaas niet.

Toeschouwster – U ziet er inderdaad niet best uit. Buig voorover en adem diep in. (*Ze legt haar oor tegen de rug van de patiënt.*) Ik vrees dat u gelijk hebt. Die longen maken een hels lawaai. De hel die op u wacht als u niet tijdig afstand doet van uw satanische beroep.

Acteur – Laat me tenminste deze voorstelling uitspelen. Daarna zweer ik alles af wat u wilt.

Toeschouwster – Als u niet onmiddellijk rust neemt, wordt dit uw laatste optreden, geloof me.

Acteur – Ik kan mijn publiek niet teleurstellen. The show must go on, zoals mijn collega Shakespeare placht te zeggen.

Toeschouwster – U kunt nauwelijks staan.

Acteur – U hebt me toch niet vergiftigd? Om te voorkomen dat ik al die kwakzalvers opnieuw belachelijk maak?

Molière begint te hoesten en wordt zichtbaar onwel.

Toeschouwster – Gaat het?

Acteur – Helemaal niet. Ik weet niet wat me ineens overkomt...

Toeschouwer – Maar... hoort dit bij het stuk of zijn jullie nu aan het improviseren?

Acteur – Nee... nu praat de acteur. Help me, dokter.

Hij hoest opnieuw.

Toeschouwster – Maar ik ben helemaal geen echte arts. Alleen op het toneel.

De actrice komt op.

Actrice – Ik hoorde u hoesten, meneer...

Toeschouwster – Hij is ineens veel slechter geworden.

Actrice – Maar... is dit Molière die stikt of de acteur die hem speelt?

Toeschouwster – Ik raak het spoor ook een beetje bijster.

De directeur en directrice komen bezorgd op.

Directeur – Wat gebeurt hier?

Actrice – Doe iets! U ziet toch dat hij stikt!

Directeur – Ik heb alleen een EHBO-diploma. We moeten 112 bellen.

Actrice – Ik doe het.

De toeschouwster en actrice nemen de acteur mee naar de coulissen.

Directeur – Dames en heren, onze oprechte excuses. We zijn weer terug bij af... De voorstelling is afgelast.

Directrice – Wegens een zieke van wie we niet meer weten of hij echt is of ingebeeld.

De toeschouwer komt terug.

Toeschouwer – Zo, ik heb de koopovereenkomst voorbereid. U hoeft alleen nog te tekenen.

Directrice – We weten wie u bent, meneer François Pignon. Uw spelletje is uit.

Toeschouwer – Pigeon. François Pigeon.

Directrice – U wilt van dit theater een kerk voor uw sekte maken.

Toeschouwer – Een sekte... Meteen zo'n zwaar woord. Weet u, mijn beste, alle religies zijn sekten die het gemaakt hebben.

Directrice – Maar toch, de Kerk van de Strontologie. De toekomst lezen in duivenpoep.

Toeschouwer – Volkomen strontenschappelijk, ik verzeker u.

Directrice – Je verkoopt je ziel toch niet aan die duivel!

Directeur – Ik heb geen keuze. Het is dit of de ondergang.

Directrice – Denk aan Molière! Die liever op het toneel stierf dan een voorstelling af te gelasten.

Directeur – Wat wil je? Ik begon mijn carrière als pooier en ben theaterdirecteur geworden. Maar laten we eerlijk zijn: Molière zal ik nooit worden.

De directeur tekent.

Toeschouwer – Dank u. God zal het u vergelden. En voorlopig hebt u hier mijn cheque.

Hij gaat af.

Directrice – Dan is het nu echt afgelopen. De laatste voorstelling...

De inspecteur komt terug.

Directeur – Inspecteur? Nog steeds geen buit gevonden?

Inspecteur – Nog niet. Maar we nemen deze zaak zeer serieus. De afgelopen maanden blijken meerdere theaters te zijn geïntimideerd.

Directeur – Geïntimideerd?

Directrice – Stel dat die goeroe van de Kerk van de Strontologie Jean-Baptiste heeft vergiftigd om onze voorstelling te saboteren, ons failliet te laten gaan en ons te dwingen te verkopen?

De telefoon van de inspecteur gaat. Hij neemt op.

Inspecteur – Inspecteur Colombin... Ja... ja... Prima, dank u. *(Hij bergt zijn telefoon op.)* Martinez heeft de buit teruggevonden.

Directrice – Maar hoe dan?

Inspecteur – Geloof me, die vrouw heeft een betere neus dan een politiehond.

Directeur – En ik dacht nog wel dat geld niet stonk.

Inspecteur – Maar dat is niet eens het verrassendste.

Directeur – O nee? Waar had de dief de buit verstopt?

De inspectrice komt op.

Inspectrice – In een lade met dubbele bodem in uw bureau, meneer de directeur.

Directeur – Wat?

Inspectrice – U bent aangehouden wegens valse aangifte en poging tot verzekeringsfraude.

Directeur – Inspecteur, ik zweer u dat ik niet weet wie dat geld daar heeft verstopt. Ik wist niet eens dat die lade een dubbele bodem had.

Inspectrice – Wie anders dan u kon dat gedaan hebben?

Een stilte.

Directrice – Goed. Ik beken. Ik was het.

Directeur – Jij hebt de recette gestolen? Waarom in hemelsnaam?

Directrice – Deze voorstelling was gedoemd te mislukken. Niets was klaar, dat weet je. Dit was het enige wat ik kon bedenken om op het laatste moment af te gelasten. En vervolgens maar te improviseren.

Directeur – Ik zou eerder zeggen: totaal ontsporen.

Inspecteur – Dus als ik het goed begrijp verkoopt u deze keurige mensen kaartjes voor een voorstelling die niet bestaat, steelt u vervolgens de recette zodat u die voorstelling niet hoeft te spelen en hoeft u het publiek tóch niet terug te betalen.

Inspectrice – Dat is behoorlijk geraffineerd.

Directeur – We hebben niemand bedrogen. Het stuk heette tenslotte 'De voorstelling is afgelast'.

Inspecteur – De grootste oplichters leggen hun leugens altijd open en bloot. Dan gaan ze vanzelf voor waar door.

Directrice – Theater is oplichterij. Toeschouwers weten dat alles wat op het toneel gebeurt een illusie is, maar aan het eind vraagt niemand om zijn geld terug.

De toeschouwer komt terug.

Directeur – Als wij oplichters zijn, inspecteur, dan hebt u daar nog één. Die Tartuffe heeft Molière vergiftigd!

Inspecteur – Wat hebt u daarop te zeggen, meneer?

Toeschouwer – Dat als niemand hier werkelijk is wie hij beweert te zijn, u ook niet de eigenaar bent van deze zaal die u mij zojuist hebt verkocht.

Directeur – En u bent evenmin de echte koper.

Directrice – Het goede nieuws is dus dat het theater niet echt verkocht is en kan blijven bestaan.

Inspectrice – Zijn wij dan ook acteurs, Colombo?

Inspecteur – Absoluut, Martinez. Ik vraag me zelfs af of ú deze klucht niet geschreven hebt. Ik zag uw naam op de poster.

Inspectrice – Ik heet Ramirez.

Directeur – Over één ding zijn we het eens. Als alles hier nep is, was dit dus een echte toneelvoorstelling. De voorstelling heeft plaatsgevonden en niemand krijgt zijn geld terug.

Actrice – Eind goed, al goed. Tijd voor de monoloog.

De acteur komt op als de geest van Molière, met een laken over zich heen en een emmer in zijn hand.

Acteur – Ik heet Jean-Baptiste Poquelin, maar u kent mij beter als Molière. Ik heb mijn leven aan het theater gewijd, in een tijd waarin het veel riskanter was dan nu om je tijdgenoten belachelijk te maken, vooral de machtigsten onder hen. En al helemaal als ze een soutane droegen. Hoewel ik, anders dan vaak wordt verteld, niet op het toneel ben gestorven, heb ik het theater tot mijn laatste adem gediend. Na mijn laatste voorstelling van De ingebeelde zieke in het Théâtre du Palais-Royal heb ik de geest gegeven. Geen enkele priester wilde mij de laatste sacramenten toedienen. Daardoor kon ik op mijn sterfbed mijn beroep als acteur niet afzweren, zoals nodig was om op het laatste moment weer in de gemeenschap van de Kerk te worden opgenomen. Maar koning Lodewijk XIV had medelijden met mij. Hij kwam voor me op en zo ontsnapte ik toch aan het massagraf. Ook Sint-Pieter was niet al te streng, want hij liet me toe in het paradijs. *(Een stilte.)* En juist daar kom ik vandaan. Geloof me: in het paradijs verveel je je dood. Waarom denkt u dat Adam en Eva de eerste de beste gelegenheid aangrepen om uit het aardse paradijs te ontsnappen? De zekerheid van eeuwig geluk is dodelijk saai. Het leven is natuurlijk ook niet altijd leuk. Misschien hebben mensen daarom, nadat ze God hadden uitgevonden, het theater uitgevonden. 'Theater is het leven zonder de saaie stukken,' zou Alfred Hitchcock later zeggen, al was hij dan een man van de film. Daarom ontsnap ik zo vaak ik kan, voor de duur van een voorstelling, uit het paradijs om de podia van theaters te komen spoken. Blijf vechten opdat de voorstelling doorgaat. Opdat theaters geen nieuwe kerken worden. *(Een stilte.)* Maar nu de voorstelling voorbij is, moet ik terug naar waar ik vandaan kwam. En u moet terug naar de werkelijkheid die u bij het binnenkomen van deze zaal even achter u hebt gelaten. De droom is voorbij. En om wakker te worden is er, zoals beloofd, niets beter dan een flinke emmer water over je hoofd...

Hij gooit de inhoud van de emmer over het publiek. Er dwarrelt een regen van sterren uit.

Einde

De auteur

Jean-Pierre Martinez werd in 1955 geboren in Auvers-sur-Oise. Hij stond aanvankelijk op het podium als drummer in verschillende rockbands en werd daarna semioloog in de reclamewereld. Vervolgens werkte hij als scenarioschrijver voor televisie en keerde hij als toneelschrijver terug naar het theater. Hij schreef ongeveer honderd scenario's voor televisie en meer dan honderdtien komedies voor het toneel, waarvan sommige inmiddels klassiekers zijn geworden, zoals *Vrijdag de 13e* en *Strip Poker*.

Tegenwoordig behoort hij tot de meest gespeelde hedendaagse auteurs in Frankrijk en in Franstalige landen. Verschillende van zijn stukken, vertaald in het Spaans en het Engels, worden bovendien regelmatig opgevoerd in de Verenigde Staten en Latijns-Amerika.

Amateur- en professionele theatergezelschappen die op zoek zijn naar toneelstukken om op te voeren, kunnen de toneelstukken van Jean-Pierre Martinez gratis downloaden van zijn websites:

<https://jeanpierremartinez.net/en/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

<https://comediatheque.net/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

Voor iedere openbare opvoering blijft voorafgaande toestemming van de SACD vereist (zie pagina 3: *Opvoeringsrechten*).

Alle toneelstukken van Jean-Pierre Martinez kunnen gratis worden gedownload
op zijn websites:

<https://jeanpierremartinez.net/en/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

<https://comediatheque.net/komedies-vertaald-in-het-nederlands/>

Deze tekst is beschermd door de wetten inzake intellectuele eigendom.

**Elke ongeoorloofde reproductie of namaak kan worden bestraft met een boete tot
300.000 euro en drie jaar gevangenisstraf.**

Avignon - September 2026

© La Comédiathèque - 978-2-38602-449-8